

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Година XVIII.

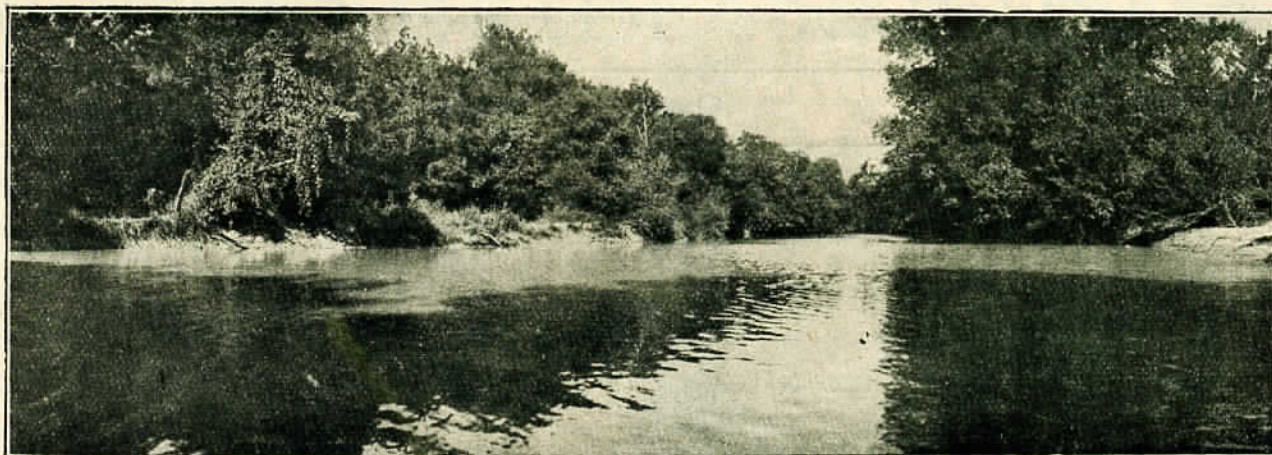
Юлий — 1926.

Книга 7.

ЧЕРНАТА СКАЛА — ЧАМЪ-КОРИЯ

Акв. В. Захариев

р. Камчия

фот. С. Костовъ

ХИЖЕСТРОЕНЕ

Преди войнитѣ туристическиѣ друже-ства нѣмаха нито достатѣченъ кредитъ предъ обществото, нито задоволителна материална сила за да се заематъ съ постройката на туристически хижи въ планинитѣ.

Уставнитѣ разпоредби въ тази насока, както и много други, оставаха само едно благопожелание. Търновци бѣха почнали изграждането на тѣхния туристически домъ, а инициативитѣ за изграждане на други нѣкои туристически хижи завършваха съ поставяне само на основния имъ камѣкъ.

Българинътъ още не бѣше достатѣчно страдалъ за своето отечество, за да го обикне истински. Но ето че дойде войната и покрай хилядитѣ страдания, донесе това добро, че накара всѣки гражданинъ да почувствува по единъ ясенъ начинъ, че е кръвъ отъ кръвта на своето племе, и да схване просто и недвусмислено принадлежността си къмъ своята родна земя, която бѣ пребродилъ не веднажъ на дължъ и на ширъ.

Следъ войнитѣ имаше вече благодатна почва за хвърленото по-рано семе на туристически идеи. То бързо израстна и скоро даде буенъ плодъ.

Сега вече туриститѣ не бѣха само скитници изъ планинитѣ, тѣ почувствуваха своята бързо нарастнала обществена роля и разви-ха трѣскава дейность за да накаратъ българина да обикне своята родина. Обществото ги посрещна съ пълно доверие и даде морална и материална подкрепа, на тѣхната разширена обществена дейность. Сега вече туриститѣ можеха смѣло да пристѣпятъ къмъ осъществяване на заветната имъ мечта — строежъ на туристически хижи въ сърцето на планинитѣ. Духовния подемъ бѣше силенъ и въ единъ

алпийски кѣтъ, какъвто е Дупница, се зароди най-напредъ идеята за изграждане туристическа хижа въ недрата на Рила, — идея, бързо осъществена съ хижа „Скавица“. Това даде тласъкъ и на многобройнитѣ софийски туристи, които започнаха и въ скоро време изградиха хижа „Алеко“ на Витоша, а тѣхнитѣ по-млади събратия — юношитѣ — положиха основитѣ и продължиха постройката на хижа „Витоша“. Ехото на тази творческа дейность се отрази и въ усойтѣ на централния Балканъ, където въ кѣсо време се издигнаха още две планински хижи: Карловската и тази подъ Чумерна. Самоковци не останаха по-надире и съ равность подготвятъ своята хижа въ подножието на най-високия връхъ на България.

Но този хубавъ подемъ въ туризма като че почна да се изражда въ едно несъзнателно подражание, въ което не виждаме вече отразени нито идеитѣ на чисто планинарство, нито възвишения духъ на туристическа солидарность.

Хубавата идея да се издигатъ храмове на туризма въсредъ планинитѣ се изроди едва ли не въ строежъ на салаши въ крайнинитѣ на градоветѣ, или стана отражение на егоизма на отдѣлни туристи или туристически групи, които строятъ не хижи, а колиби, за лични свои нужди — въ близки на даденъ клонъ окрайнини, като съ това сѣятъ сепаратизмъ средъ дружественитѣ членове.

Ето какъ стигнахме до положението, че като градимъ хижи рушимъ организацията на туристическиѣ дружества. И мисля, че трѣбва съ всички сили да се опълчимъ срещу тази крива насока въ хижестроенето. Защото — колкото правилното хижестроение допринесе за

трайното закрепване на туризма, толкова кри-
воизбраното подражание донася бързо и сил-
но разложение въ туристическия редове.

И за да ни стане ясна идеята за планин-
ският хижи, нека хвърлим бърз поглед
върху тяхното значение, като го сравним с
значението на туристическия домове въ гра-
довете.

Каква е ползата от планинските хижи
за туризма?

На първо място те създават незамени-
ми удобства при няколко дневни излети въ
централните масиви на високите планини. Те
сж основата на истинския планински туризъм
и безусловно необходима предпоставка
при зимни излети. Без тяхните удобства е
невъзможно развитието на туризма средъ
широките народни маси, тъй желателно осо-
бенно у насъ за повдигане тяхното народност-
но съзнание. Независимо отъ всичко това пла-
нинските хижи ще станатъ центъръ на зале-
сявания и горски стопанства, както и на на-
ционални паркове. Те ще издигнатъ на пръв
планъ, практикуването на планинския туризъмъ
и ще запазятъ завинаги неговото преобладаю-
ще влияние. А всъщностъ е известно благотвор-
ното влияние на планинския туризъмъ: той
развива обществените добродетели и влияе
върху възпитанието на туризма. Въ борбата
със планината волята на туриста се калява,
чувството на другарство и самопомощ се
развива, другата обществена работа става
всъщностъ навикъ и социалните чувства
на туриста достигатъ неподозирано развитие.

Всичко това затвърдява дружната излет-
на дейностъ на организирани туристи, коя-
то е една отъ най-существените задачи при
туризма.

Това е, на кжсо казано, значението на
планинските хижи.

Нека разгледаме сега каква е ролята на
туристическия домове въ градовете.

Безспорно те ще допринесатъ много за
материалното закрепване на туристическия
дружества, за смелото стабилизиране. Клуб-
ните помещения ще създадатъ по-голяма
сплотеностъ между членовете, те ще сж ед-
но постоянно огнище на туризма и ще съз-
дадатъ по-трайни и по-широки връзки на дру-
жествата съ другите обществени организации.

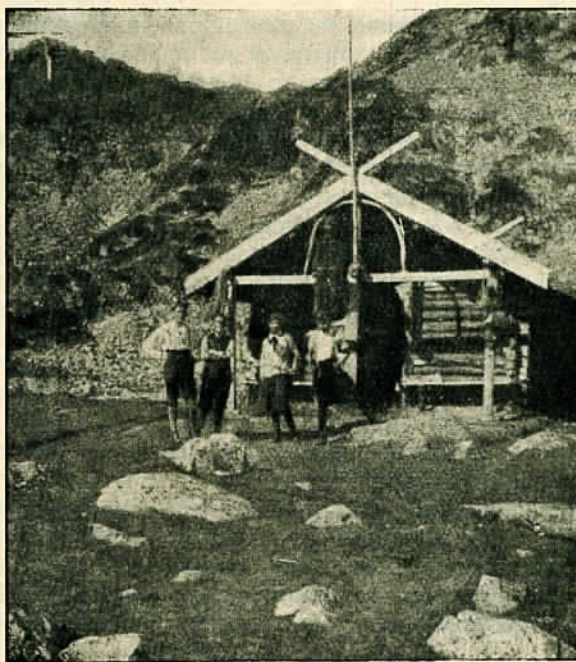
Съ течение на годините те ще станатъ
една необходимостъ за всеки клонъ на дру-
жеството. Но споредъ насъ тяхното изграж-
дане трѣбва да се остави на втори планъ —
особено въ сегашно време — защото те от-
влечатъ вниманието на туристите отъ тяхни-
те най-важни и непосредствени задачи. Отъ
опитъ знаемъ вече какъ строежа на домове
въ градовете се отразява силно на излетната
дейностъ, която почти замира за редъ години

— докато трае строежа, и предизвиква бързо
намаление на броя на членовете.

Това не трѣбва по никой начинъ да се
допуска, особено сега въ организационния
периодъ на дружествата.

Но веднѣжъ изграденъ домътъ внимани-
ето на клоновите настоятелства все още е
насочено тамъ, и започва поради това да
се развива единъ „салашенъ“ туризъмъ, при
който редовно и неизменно се правятъ излети
само до домътъ, устройватъ се тамъ весели
вечери, а по-късно и гуляи. Такава практика
съвсемъ не отговаря на нашите идеи за ис-
тински туризъмъ. Главния обектъ на туризма
е пътуване, изучаване страната нейните пла-
нини както и народа ни. Който не странсува
изъ България и не познава дивните ѝ плани-
ни, — не е истински туристъ и не може да
обича достатъчно отечеството си, защото и
не го познава!

Ето, защо ние считаме, че за сега изграж-

хижа Мусала

дане на туристически домове трѣбва да се
остави на втори и трети планъ.

Но независимо отъ това има и друго
съображение и то много важно:

Първия викъ беше:

Стройте планински хижи!

И наистина нѣкъде почнаха да строятъ.
Но повечето клонове нѣмаха близни планини.
И какво стана? Намѣсто да иматъ туристите
амбиция да събератъ средства и изградятъ
нѣкоя отъ планинските хижи по начертания
отъ съборите планъ, за да остане за винаги

свързано името на тяхния клонъ съ подвига на едно чисто туристическо дѣло — така както става това въ Германия, Австрия, Швейцария и другаде, — тѣ предпочетоха да забравятъ планинскитѣ хижи и да строятъ свои домове въ градоветѣ . . . И удобно и практично, но много себелюбиво, трѣбва да се признае, и не тѣй полезно за туризма.

Хубавата идея за строежъ на планински хижи се промѣни до неузнаваемостъ!

Но за голѣмо съжаление въ друга посока тя се изроди напълно.

Наредъ съ опасното развитие напоследъкъ лъжетуризмъ, при който се образуватъ нови и нови дружества, които подъ туристически етикетъ преследватъ всевъзможни други цели, но съ пълно отрицание на всѣкакъвъ туризмъ — създаде се и нова форма на хижестроене, което е пълно отрицание на истинския туризмъ.

Групи отъ капризни или своеволни членове на туристически клонъ взиматъ инициатива безъ съгласието на клоновото настоятелство строятъ въ подножието на планинитѣ колиби или землянки, които безцеремонно обявяватъ за туристически хижи.

Тия хора не желаятъ да се ползватъ отъ официалнитѣ хижи, тѣ чакатъ да иматъ нѣщо като частни хижи и да могатъ да кажатъ че Иванъ или Драганъ построилъ хижата!

Жалкъ менталитетъ, жалка робска психология, която показва липса на социално чувство, липса на всѣко съзнание за дружествена дейность

И най тъжното е, че тѣзи туристи не искатъ да разбератъ колко пакостно е тѣхното дѣло за туризма.

Цельта на нашитѣ дружества е да обединяватъ туриститѣ, да ги възпитаватъ въ дружна обществена работа, въ която индивид да се жертвува за общото благо, а колибарството на тия наши другари иде да подхрани личната амбиция и егоизмъ на отдѣлни членове и групи въ клоноветѣ; то сѣе се-

паратизмъ и завистъ, създава дразки и руши вътрешната самодисциплина на клоноветѣ; то е признакъ на разпространената ниско-културна черта въ нашия общественъ животъ — черта на вѣчно отцѣпничество.

Колибарството ще докара като логична последица пълното отдѣляне отъ клоноветѣ на цѣли групи и образуване на нови, макаръ и хилави туристически дружества, които само ще вредятъ на туристическото дѣло.

Примѣрътъ на Софийскитѣ колибари трѣбва да бжде решително заклеименъ и управителнитѣ тѣла на организациитѣ да взематъ решителни мѣрки, за да се турне веднажъ за винаги край на тия противотуристически домогвания.

Ако ли нѣкои господа желаятъ да си строятъ частни жилища или колиби въ планинитѣ, — свободни сж да сторятъ това и никой не ще имъ пречи, но нека тѣ иждивяватъ свои лични средства, а не обществени, и нека не бждатъ щеславни да наричатъ частнитѣ си жилища — туристически хижи и да имъ придаватъ характеръ, какъвто тѣ нѣматъ и не ще иматъ.

Ето защо нашето мнение е че не трѣбва да се прѣска въ много посоки усилията на туриститѣ. На пръвъ погледъ трѣбва да се издигне строежа на планинскитѣ хижи.

Туристическиятъ събори трѣбва савмѣстно да създадѣтъ единъ строго определенъ планъ за строежа на планински хижи въ цѣла България и този планъ да се изпълнява твърдо и неуклонно.

Голѣмитѣ туристически клонове трѣбва да се задѣлжатъ да взематъ участие въ строежа на хижитѣ и въ отдалечени планини, а не само такива при седалищата имъ.

Само тѣй ще бжде намѣренъ истинския пжтъ за здраво закрѣпване на туризма и спечелване симпатии на обществото за туристическото дѣло.

Н. Галчовъ

ЗНЕПОЛЕ

Отъ Баринци, предградието на Трънъ, се откриви едно отъ най-нежнитѣ български полета. (Не се чудете, мѣстоположението на този чисто швейцарски градъ е такова, че му налага лукса да има предградие). Нѣколкото върбалаци, които хвърлятъ гжсти наситени петна покрай завоитѣ на Ерма, правятъ по-очертани двата конуса отъ лѣво, които още пазятъ славни спомени отъ сръбско-българската война презъ 1885 год. До тѣхъ, въ гола жгловина, дращи съ острия цвѣтъ на своята глина грънчарското село Бусинци,

зadъ което почватъ кждравитѣ дипли на Босилеградскитѣ планини. Около единъ километъръ на дѣсно отъ шосето е най-близкото до Трънъ село Туроковци, разположено въ политѣ на Малки Руй. По-назападъ е самата планинска гордостъ на тоя единственъ по своитѣ български чувства роденъ край — върха Руй. Но отъ тука той не се вижда нито така величественъ, нито така красивъ. Дори не се отличава много и отъ малкия си събратъ, който изглежда като последньо стжпало къмъ неговото племиво и ерозирано отъ

вълковето чело. И не само при първия поглед, но и при последния на няколко минутното му съзерцаване, пътникът вади заключението, че, стига да пожелае, и неусетно за себе си ще стъпи на върху облото му теме, преди да е почувствувал умора. Ала стига краката да се опятят към него, за да разберат очите, че не всъкога е толкова малко голъмото, когато малко ни се чини. Не часъ, не два, а често цял ден е потрѣбенъ, докато се пропълзятъ неговите видимо равни склонове, подирили сѣнка въ градините на с. Зелениградъ. И тъкмо отъ това село, отъ гънката до него и презъ горичката на тази гънка е най-достъпенъ Руй...

Но колкото по-малко се хвърля въ очи, толкова по-величественъ става той срѣдъ хоризонтите — наистина необятни — които ни открива.

Мѣстилъ съмъ наивно, ведно съ другари, граничния стълбъ, за да остане стройния Белмекенъ у насъ, поглъщалъ съмъ възторжено хубостите на Стара-планина и на Рила отъ Черния възхъ, слушалъ съмъ въ загласъ напѣза на тихия бѣлъ Дунавъ и кървавия плѣсъкъ на Бѣлото море отъ острата чука на Мусала, до която две бѣли преспи изцеждатъ скръбните сълзи по вълковните патила на македонската земя, но отъ никжде, струва ми се българския просторъ не е толкова дивенъ, пѣстъръ и широкъ, както отъ Руй. Пѣстъръ и широкъ, защото окото долавя едновременно всички капризи на природата въ тяхното пълно разнообразие, плюсъ (ахъ, тази мания да си служи и азъ за украшение на слога съ чужди думи!) сътвореното отъ човѣшката ръка. Не само китните села на Знеполето, но и българската столица, която се вижда като фата-моргана, особено сутринъ, преди изгревъ слънце. Вижда се тя и вечеръ, но не като постройка, а като свѣтлина, която озарява тжжното битие на западния българинъ, едничкъ, който най-силно чувства вражеския напоръ къмъ родните ни земи. И нѣкога моята скромна муза, охулена, защото отхвърли европейското червило отъ грубите си, но сочни български устни, каза въ единъ свой сонетъ за Трънъ:

„Но искамъ ли, запѣплалъ въ стрѣмнините,

Надъ родни край да хвърля смаянъ взоръ,
Къмъ стройний Руй отправятъ се очите.

О, градъ гранитъ предъ вражески напоръ!
Разбирамъ твойте чувства пламенити:

Отъ Руй е дивенъ българскиятъ просторъ!“

Ала, за жалостъ (до кога ли ни е писано да употребяваме тази фатална дума!), отъ върха на Руй вече не можемъ да се наслаждаваме на тоя български просторъ: —

границата го дѣли на две, за да останатъ въ сръбски ръце отвъдните склонове, богати съ минерални залежи. Това едно. И друга... Но трѣбва ли да поменавамъ и него, когато се разбира само по себе си?...

Погледътъ тжжно се плъзне по изронените плещи на Знеполския великанъ и се преметне по насрещните и по околострѣмните хребети, за да дири тамъ утѣха и отмора... Но тѣ сж голи. По-старите хора разправятъ, че презъ тяхната младостъ тия хребети сж били покрити съ гъсти гори, които сж давали поминѣкъ, здраве и радостъ на хиляди семейства. А сега на много мѣста полето е засипано съ пѣсъкъ, чакълъ и каменици, а планинските хълмове и техните склонове сж прорѣзани съ дълбоки дерета и нависнали скали. Само тукъ-тамъ се срѣщатъ вълковни брѣстове, джбови и букови дървета, свидетели на страшно и престѣпно опустошение.*)

И, все пакъ, очите не знаятъ, де по-напредъ да се спратъ, а фантазията — да си представи оная красота, която е цвѣтѣла тука преди това опустошение на горите. Сега Знеполското равнище прилича на една голѣма, съ висока рамка тепсия, по която чувовенъ майсторъ е дълбалъ релефите на своите фантастични причуди. Тука буенъ потокъ, прерѣзалъ шосето на две и прехвърлилъ своите каменисти наноси върху бѣлата му лента, тамъ сочна ливада съ наситена зеленина, а отатѣкъ — китни стройни дървета съ приплетени корони, като че ли събрани отъ незнайна ръка за букетъ на този, който знае да цени и да обича хубостите на българската земя. А навредъ — ниви, ливади, рѣтлини и долчинки се мѣрка трудолюбивата фигура на селянина или селянка, които благодушно гледатъ на васъ и на вашата модерна бързоходка, спѣла по ваше желание при Зхбелските ханчета. Защо? За чаша ракия? Не, за чаша вода, която буйно тече отъ каменна чешма предъ една отъ кръчмитѣ. И тая чаша ви я поднесе безплатно едничкиятъ кръчмаръ въ свѣта, който плаща патентъ за спиртни питиета, а освежава пътниците съ кристално-свежитѣ струи на Руй...

По нататѣкъ сж ханищата на Зелениградъ, още нататѣкъ на Главановци, на Стрезимировци, на...

Стои!...

Преди десетина години, когато за пръвъ път минахъ по това бѣло шосе, ние на всѣка стѣпка трѣбваше да се провираме между кода и пешеходци. Шосето гъмжеше отъ животъ. А предъ всѣко ханче се тѣлпяха по

*) Последните фрази сж взети отъ статията на А. попъ Л., печатана въ Софийския окръженъ вестникъ подъ надсловъ „Пороищата въ Трънско“.

десетина разпрегнати талиги и кола — първитъ съ задрѣмали надъ сандѣцитъ имъ коне, а въ вторитъ съ излегнали до колелата имъ волове, които самодоволно шибаха съ опашка ту морнитъ си грѣбове, ту пепелъта около себе си. Тѣхната безметежностъ бѣше толкова голѣма, че тѣ дори не прѣхваха предъ зеленигъ мухи, които стремително налитаха къмъ влажнитъ имъ, широко отворени ноздри...

Но тогава и нашия пѣтъ и пѣтя на другитъ водѣше отъ Трънъ за Клисурса или отъ Клисурса за Трънъ, а сега само до Стрезимировци... Клисурса е вече у сърбитъ. У тѣхъ. И вие, които искате да знаете, какво е неправда, и какво е рана въ живото тѣло на единъ народъ, елате, непременно елате тука. Два пѣти елате, ако сте българи, и ако искате да видите какъ Соломоновата шега е станала действителна присѣда въ Ньойи... Да видите, какъ една междудържавна граница прави отъ двора на единъ и същъ човѣкъ части отъ две държавни територии...

Вайгандъ въ своята книга „Българскитъ собствени имена“ тълкува името Стрезимировци като мѣсто, което пази мира... И такова е било то до вчера. Но европейскитъ дипломати, които вършатъ всичко въ името на мира, сж решили да му измѣнятъ етимологията, като го обѣрнатъ въ мѣсто на размирица, най-малко въ мѣсто за тежки душевни тревоги: отъ едната страна на невидимата гранична линия да въздиша щерката, отъ другата да плаче побѣлѣлата ѝ отъ скръбъ майка... Отъ тукъ синъ да чака баща си, а отъ татѣкъ баща да нѣма право дори да погледне къмъ своя синъ...

И насълзения взоръ се спира неволно на отсрещната висина — Въртопа, — по която още, макаръ да е края на май, стоятъ две преспи снѣгъ. Ние чувствуваме тѣхната хладина и трѣпнемъ отъ леденото равнодушие на хуманна и цивилизована Европа. Непременно: — хуманна и цивилизована.

Но нека не скърбимъ... И ние се връщаме назадъ къмъ Слишовска могила... Ако тя е нѣкогашна гробница, да погребемъ въ нея затаената си болка, за да възкрѣсне единъ день поне въ децата ни радостта, че ще могатъ да поздравятъ наново свободата на цѣлото Знеполе. Ако пъкъ е служила за показателенъ знакъ, нека показва и на насъ, и на ония, които ще дойдатъ следъ насъ, роднитъ земи, безмилостно подхвърлени подъ чужда властъ. А сега мълкомъ да обходимъ съ погледъ всички селца, които се гушатъ въ гѣнкитъ на околорѣстнитъ височини средъ клонцитъ на възбояли овошки, сами ние застанали на сѣнка подъ китнати гжстолести дървета, които покриватъ острогъ темето на могилата.

Ето, застанали съ лице къмъ Стрезимировци, отъ дѣсно сж селата: Слишовци, Рана лукъ Насалевци, Главановци, Милословци, Зелениградъ, Зжбелъ, Туроковци, отъ лѣво: Джинчовци, Раяновци, Цигриловци, Лѣшниковци, Ярловци, Изворъ, Радово, Вуканъ, Бусинци, Глогоаица, Ездимирци.

Хубави имена, нали? По-хубави отъ имената на които и да било селища по другитъ части на България. Па и самитъ села сж хубави. Но първо мѣсто между тѣхъ заематъ Цигриловци по своя планъ, който го прави прилично на Стара-Загора, Зелениградъ, прочуто по своя фасулъ, който по нищо не отстъпва на Радоилския, и Стрезимировци съ своята никжде въ свѣта не срещана скръбъ — да живѣе разкжсано на две...

Но вашитъ крака се дигатъ на прѣсти и очитъ по низкитъ брѣжни очертания на Ерма се мжчатъ да видятъ задъ границата, която като всѣка политическа граница не е нито стена, нито брѣгъ, нито черта, а едно въображение, върху което е легнало едно насилие. И въ царството на това насилие сж: Стрезимировци, половината, Драинци, Грознатовци. Сухинъ долъ, Кострошевци и Клисурса... Но тя не се вижда. Затова пъкъ толкова по-високо се дигатъ нейнитъ височини, надъ които пѣпли сѣнката на единъ облакъ.

— Да си ходимъ ли? ... Не, нека постоиме още малко: хората и народитъ растатъ въ смисленитъ си страдания. А тука най-смислено се страда. И страда се не отъ личната суета на деня, а отъ неволята на едно дарено племе, частица отъ което сме ние. Но вие сте вече уморени отъ това страдание? Тогава гледайте: ливадитъ сж потънали въ жѣлтурчета, които възвели глечосанитъ си чашки къмъ слънцето, за да ги напълни то съ живота на своитъ лжчи, а Ерма се повлача бавно между върбалака и жадно гѣлта аромата на деня. На отсрѣщния брѣгъ се виждатъ червенитъ ботуши на щъркела. Той знае много работи, защото е билъ оттатѣкъ, но нищо не ни разправя...

А небето? Не, вие не можете да не се обтегнете на грѣбъ, за да попиете въ душата си неговата мжка синева...

Така...

Това е то синьото българско небе, което ни носи безкрайни радости, когато е чисто, и безкрайни скърби, когато черни облаци надвиснатъ подъ него... Какъ хубаво полхупва то орнаментираната повърхностъ на излѣзлата отъ Божията ржка тепсия, която нашиятъ сънародникъ е кръстилъ съ толкова звучното име —

Знеполе!...

С. Чилингировъ

УНИЩОЖАВАЙТЕ ДОСАДНИТЪ КОМАРИ ВЪ ПЛАНИНИТЪ!

Всѣки туристъ, който е ношувалъ, а особено онзи, който е лѣтувалъ въ планинитѣ, е изпиталъ сладостта на планинскитѣ комари. Когато нѣма вѣтръ който ги накара да се изпокриятъ изъ шумацитѣ, тѣ просто убиватъ насладата на туриста, дошелъ далечъ, всредъ природата. Ощо по-зле стоятъ въ това отношение нашитѣ хижи. Тѣ се строятъ близо до води, обикновено закрити отъ силнитѣ вѣтрове къмъ върха на нѣкое планинско корито и благодарение на това сж твърде изложени на тази напасть — планинскитѣ комари. Загнездени въ стаитѣ, тѣ оставатъ дълго време и все безспокоятъ спящитѣ. А лѣтуващитѣ подъ паладки всѣка вечеръ сж принудени да се занимаватъ съ не особно приятната операция — опушване съ торъ — за да могатъ спокойно да заспятъ, безъ да смѣятъ да откриватъ палатката си.

Наистина, планинскитѣ комари не носятъ на човѣка малария, защото маларичнитѣ видове комари обикновено отсъствуватъ въ планинитѣ, пъкъ и тамъ, дето ги има, не разнасятъ малария, понеже при ниската температура по тѣзи мѣста причинителя на маларията не може да се развие въ тѣлото имъ. Досадата обаче отъ планинскитѣ комари е достатъчна, за да ни накара да ги унищожаваме, толкозъ повече, че това е твърде проста, лека работа. Трѣбва само да помнимъ правилото: унищожението трѣбва да стане преди още комаритѣ да сж изхвъркнали отъ водитѣ; изхвъркнатъ ли веднажъ — нищо почти не помага.

Щомъ се стопятъ снѣговетѣ, презимуващитѣ женски комари снасятъ яйцата си въ застоялитѣ и бавнотопящи води, като напримеръ локви по продължението на нѣкои води, заградени вирове за поене добитѣкъ, локвички въ дънеритѣ на голѣми дървета и пр.

Къмъ средата на май почва да изхвърква първото поколение комари, които ще снесатъ яйца за второ поколение. Развитието на ларвитѣ и какавидитѣ трае 25-40 дня, споредъ температурата. Тѣ трѣбва да бждатъ убити преди да изхвъркнатъ отъ тѣхъ възрастнитѣ. Това става като се прѣсне върху водата малко петролъ (5-6 гр. на кв. м. повърхностъ), колкото да лѣсне водата отгоре. Ако времето е студено, петролтѣ нѣма да образува равномерна корица, а остава на една капка; въ такъвъ случай трѣбва да се разбърка водата, особено къмъ крайщата, обрасли съ тревы, за да се прѣсне петрола навсѣкжде. Той запущва дихателната тръбица на ларвитѣ и какавидитѣ, които излизатъ често на повърхността да дишатъ, и тѣ умиратъ отъ задушаване. Петролизирането трѣбва да се повтаря всѣки три седмици.

Ще трѣбва да се проучи всѣка мѣстностъ, дето се ношува, и да се откриятъ всички застояли води, въ които могатъ да се вждятъ комари. Които отъ тѣхъ сж малко трудъ могатъ да се унищожатъ чрезъ прокопаване, най-добре е да се обезвредятъ радикално по този начинъ. Останалитѣ трѣбва да се петролизиратъ всѣки три седмици, като се почне отъ срѣдата на май и се свърши къмъ септемврий. Въ планинскитѣ корита ще трѣбва да се петролизиратъ водитѣ около единъ километъръ надъ и подъ мѣстото, дето се ношува.

Организацията на тази служба, която има много малко трудъ и средства — нѣколко литри петролъ — ще трѣбва да се възложи на мѣстнитѣ клонове на Б. Т. Д. За познаване ларвитѣ на комаритѣ може да се прибегне до помощта на мѣстнитѣ преподаватели по естествена история.

Проф. Консуловъ

ЛѢТНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ЛАГЕРИ

Отъ години наредъ у насъ се уреждатъ презъ лѣтото така нареченитѣ лѣтни колонии за деца и ученици. Целта на тия колонии е да се даде възможностъ на слабитѣ деца и ученици, чиито родители не могатъ да имъ доставятъ това, да прекаратъ известно време на почивка на чистъ планински или морски въздухъ, да закрепнатъ и заякнатъ, като покрай това се привикнатъ да се грижатъ сами за себе си, а сжщо и на единъ по-естественъ животъ.

Самата промѣна на климата и после общуването съ природата, далечъ отъ делничния шумъ на града и отъ грижитѣ въ учили-

ще, действуватъ благотворно върху духа и тѣлото на децата, освежаватъ ги, закрепватъ ги и ги правятъ годни за работа презъ новата учебна година. Така тези лѣтни колонии допринасятъ много за по-правилното физическо развитие на младежта, а заедно съ това подпомагатъ чувствително и борбата съ общественитѣ болести на нашето време. Не напразно Дирекцията на народното здраве съзира въ тѣхъ единъ свой боенъ другаръ и предвижда ежегодно голѣми суми за подпомагане на уреждането имъ.

Но тия колонии иматъ не само здравно, а сжщо така и възпитателно значение. Добре

ръководени тѣ развиватъ у децата чувството на самопомощъ, на грижа за себе си, чувството на другарство, на любовъ къмъ природата и нейнитѣ създания, и спомага за задушаването и изкореняването на време на порочни наклонности. Въобще значението на лѣтнитѣ колонии за деца и учащи е много обширно, особено въ днешно време на стопанска и морална криза, и тѣхното развитие отъ година на година все повече се засилва.

Не по-малко би било значението въ днешно време на подобни лѣтни колонии и

Водопадъ — Рила

за възрастни, особено за по-възрастни младежи, които не могат да си доставятъ удоволствието да лѣтуватъ самостоятелно въ нѣкое отъ не многобройнитѣ, но вече доста посещавани и затова не особено ефтини наши лѣтовища. Такива лѣтни колонии или лагери за възрастни, доколкото ми е известно, до сега у насъ сж уреждани само отъ младежкитѣ християнски дружества и то за твърде ограниченъ кръгъ младежи. Нѣщо подобно представляватъ устройванитѣ отъ бан-

скалии почти ежегодно нѣколкодневни лагери въ Пиринъ. Но тѣ сж повече импровизирани лагери на по-тесенъ кръгъ познати и приятели и то за кратко време. Такива сж и единичнитѣ лѣтувания на групи близки приятели на паладки въ планината или край морето и за по-дълго време.

Всички тѣ сж само предвестници на сжщинскитѣ лѣтни лагери и посочватъ начина и пътя за уредбата и организирането имъ. За организирани лагерни лѣтувания обаче се замисля едва напоследѣкъ и тѣхното уреждане е една благодарна задача, единъ отличенъ обектъ за дейността на нашето дружество, на нашитѣ клонове.

Докато за уреждането, на детскитѣ и ученически колони и залѣгатъ училището, родителско-учителския съюзъ и други здравно възпитателни организации, каквато е напримеръ дружество „Здравецъ“, за уредбата на лѣтни лагери за възрастни нѣма кой другъ да се грижи, освенъ сами възрастнитѣ, които чувствуватъ нужда отъ такива, въ своитѣ професионални и спортни организации. А отъ всички най-призвана за тая целъ е тъкмо нашата организация. Въ противовесъ на детскитѣ лѣтни колонии, които по своя характеръ стоятъ по-далечъ отъ нашитѣ цели и които дружеството ни не би трѣбвало да включва въ своитѣ задачи, едно защото съ тѣхното организиране сж заети вече по-призвани институти които ще ги уредятъ и по-добре и по-целесѣобразно отъ насъ, и друго, защото при това положение заемането му съ тѣхъ би било едно неоправдано прѣскане на и безъ туй слабитѣ ни (организационни!) сили, лѣтовнитѣ лагери за възрастни могагъ да се включатъ безъ друго въ прекитѣ задачи на дружеството ни като средство за постигане на неговитѣ главни цели (развиване на планинарството, любовъ къмъ природата и родината, а заедно съ това събиране материали за опознаване и изучаване на родната земя, за нейното туристическо разкриване и описване).

Така уреждането на лѣтни туристически лагери се явява не само оправдано отъ гледището на дружественитѣ цели и задачи, но то се и налага при днешнитѣ условия като средство за тѣхното постигане. То бѣ вече предметъ на разискване на извънредния дружественъ съборъ презъ декември миналата година, който взе резолюция да се направи още това лѣто опитъ съ уреждането на нѣколко морски и планински туристически лагери. Включено веднажъ уреждането на лѣтовни лагери въ нашитѣ задачи, ние трѣбва да се замислимъ сериозно за тѣхното организиране.

Ние сме богати на идеи. Знаемъ, какво е хубаво, полезно, какво е добре да се на-

прави, чертаемъ планове за бждна дейность, но когато дойде да реализираме тѣзи си идеи, да о-жществимъ тия си планове, да проявимъ тая хубава дейность, ние се спжваме още при първитѣ крачки, забъркваме се и не знаемъ, какъ да продължимъ. Причината за това е обикновено, че решимъ ли се веднажъ да пристжпимъ къмъ известна дейность, ние искаме да изпълнимъ изведнежъ нашитѣ планове, които винаги сж много хубави и ... много голѣми. И още въ началото ние се натъкване на липсата на материални средства, каквито сж необходими за всички голѣми планове. и почваме да искаме и да чакаме да ни ги дадатъ, за да почнемъ работа.

Право е, че днесъ много хубави начинаия пропадатъ поради липсата на средства. Право е сжщо, че и много хубави работи не могатъ да се почнатъ безъ предварително събрани пари. Но право е сжщо и че волята може да постигне всичко, което иска, стига това, което иска, да не е въобще невъзможно. Всичката работа се състои въ това да му се намери леснината — какъ да се подхване, за да тръгне. А това ще рече: не бива да налитаме изведнажъ на голѣми работи и да се заемаме съ голѣми планове, да почнемъ съ малко, съ това, за което освенъ добра воля и малко трудъ не се иска нищо друго.

Добъръ примеръ въ това отношение ни дава нашата туристическа кооперация, която захвана кажи-речи съ нищо и цѣли две години се подслонява на чуждо мѣсто, а днесъ има вече свое магазинче, пълно съ стока, и приема и изпълнява поржчки отъ всички клонове на нашето дружество и на Юношеския туристически съюзъ. И при това, това е една потребителна кооперация, единъ видъ търговско предприятие, за което паритѣ сж насжщиятъ инструментъ. А въ нашия случай, при лѣтнитѣ туристически лагери работата е още по-лесна, понеже това, което трѣбва да дадемъ ние — дружеството, клонътъ — е главно *организация*: избиране и подготвяне на мѣстото, уреждане на храно-снабдяването и евентуално превоза на багажа, грижи за чистотата и реда въ лагера и следъ това вече уреждане рационалното използване на почивката (научно популярни излети, чисто туристически, тренировачни излети, а въ свързка съ тѣхъ и бѣлѣзване на пжтища и пжтеки и събиране на материалъ за пжтеводители, метеороложки и др. наблюдения и пр.). За всичко това не сж нужни пари, а малко повече заинтересованостъ, добра воля и малко тичане отъ страна на организаторитѣ. Защото целта на туристическитѣ мѣстни лагери не е да доставятъ безплатно лѣтуване на дружественитѣ членове, а да имъ дадатъ възможность за

една здрава и ефтина лѣтна почивка. Материални средства — пари сж нужни при организирането на туристическитѣ лагери главно за храната и подвозването ѝ. Иия средства ще се събиратъ отъ самитѣ лѣтовници по костуема цена съ малка добавка за фондъ „туристически лагери“, който постепенно ще даде възможность за създаване на повече удобства и благоустроеностъ въ лагеритѣ.

Остава квартирниятъ въпросъ, който на пръвъ погледъ изглежда малко труденъ и озадачава нашитѣ клонове, но който съвсемъ не е така страшенъ, както се мисли. Тукъ именно трѣбва да бждемъ въ началото по-скромни и да не искаме да създаваме най-напредъ удобни квартири, па тогава да уреждаме лагеритѣ, а да почнемъ по обратния пжтъ. Преди всичко не бива да забравяме, че ние сме туристи, т. е. хора на движението, на свободата, на разнообразието, хора чергари, а не заседнали кореняци. На първо време ние трѣбва въобще да изключимъ мисълта за създаване на постоянни, здраво закрепени на едно мѣсто лѣтовища (постройки), а да гледаме да запазимъ подвижността си — тази отличителна черта на туризма — и въ нашитѣ лагери.

Като донесе всѣки лѣтовникъ съ себе си едно платнище, единъ празенъ кеневиренъ тюфлекъ и евентуално едно одеало или друга завивка — лагерътъ е готовъ. А това всѣки по отдѣлно би могълъ да стори много по-лесно, отколкото да го стори за всички клонътъ-организаторъ, комуто ще остане само грижата за доставяне на слама, сѣно, или другъ пълнежъ за тюфлека. Ако разбира се, дето клонътъ има възможность по единъ или другъ начинъ да се снабди съ голѣма (болнична) палатка за повече лѣтовници и съ това ги улесни по отношение на квартирата — още по-добре. Това би трѣбвало да бжде и една отъ подалечнитѣ цели на клоноветѣ организатори на лѣтни туристически лагери. Обаче липсата на такива палатки не бива да става пречка за организирането на лагеритѣ. Напротивъ последнитѣ постепенно сами ще събератъ средствата за набавянето на тия и други удобства. За използването на една клонова палатка би могло да се събере една малка такса, защото, споменахъ по-рано, целта на нашитѣ лагери не е да доставятъ безплатно лѣтуване на дружественитѣ членове, а да имъ дадатъ възможность за здрава и ефтина лѣтна почивка.

Освенъ тия чисто туристически лѣтни лагери на палатки на първо време би могло да се използватъ и сжществуващи вече постройки за лѣтуване, особено при монастыритѣ. Въ това отношение бихме могли да вземемъ примеръ отъ младежкитѣ християтски

дружества, които от няколко години насам ежегодно уреждат лѣтни колонии за младежи от двата пола.*) Въ съгласие съ управата на манастиря срещу минимален наем може да се уредят по една-две и повече стаи въ нѣкои от по-удобно и по-високо разположенитѣ манастири за настаняване на лѣтовницитѣ. Разбира се, организаторитѣ на лагери ще трѣбва да имат грижата за пазене на реда и манастирскитѣ обичаи. Впрочемъ редъ въ лагеритѣ ще трѣбва да има винаги. Защото безредието, своенравие то и липсата на дисциплина въ лагеритѣ пречатъ много повече за уреждането имъ, отколкото липсата на пари.

Турили се веднажъ едно начало, създаде ли се по тоя пѣтъ навикъ за туристическо лѣтуване, както казахъ, самитѣ лагери

*) Ето тая година наскоро женското християнско дружество урежда вече за пети пѣтъ девическа лѣтна колония за чиновнички, учителки, работнички и др. въ Земенския манастиръ съ пълнен пансионъ срещу 55-60 лв. дневно. Днесъ съ 50-50 лв. на день не може никой никѣде да лѣтува. Но за да се постигне това се иска организация — малко е повече заинтересованостъ и малко тичане.

ще дадатъ средствата за по-добрата имъ уредба и повече удобства и главно ще се добие и една опитностъ въ уреждането и организирането имъ, която ще позволи да се използватъ и малкото разполагаеми средства най-ефикасно. Тогава вече (но и само тогава) може да се замисли и за сдобиването съ постоянни собствени помещения за лагеритѣ, и азъ пакъ бихъ казалъ — подвижни, въ всѣки случай обаче леки постройки. Така като се почне съ малко и съ свои средства, се гради по-здраво и се постигатъ по-трайни резултати, отколкото ако се чака все на чужда помощъ и безъ нея не се почва нищо.

Това лѣто предстои да се направятъ отъ нашето дружество първитѣ опити съ лѣтнитѣ туристически лагери. Нека се надѣваме, че тѣ ще излезатъ сполучливи и ще насърчатъ къмъ една по-широка дейностъ въ това направление. Да не забравяме обаче, че само съ приказки и съ пари работа не се върши, и да не чакаме все на чуждата помощъ, която е най-неотличителниятъ белѣгъ на туризма.

Пѣйо

СЛАВЯНСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ

Съюзенъ съветъ (Рада.) — Решенията, взети презъ септември миналата 1925 година въ Камзикъ и Закопане сж ратифицирани отъ всичкитѣ четири дружества основатели (Чешкото, Полското, Словенското и Българското), така че Съюзътъ на славянскитѣ туристически дружества е редовно установенъ. Съгласно устава съветътъ (*Radata*) на съюза за презъ първитѣ четири години (1925 — 1929) се състои отъ следнитѣ делегати на съюзенитѣ дружества:

Й. Гут-Ярковски, В. Дворски и И. Мюлманъ отъ страна на Клуба на чешко-словинскитѣ туристи въ Прага;

Янъ Червински, В. Гьотелъ и Б. Романишинъ отъ страна на Полското Татранско Дружество въ Краковъ;

Ф. Томиншекъ, М. Хроватинъ и Й. Равникъ отъ страна на Словенското планинско дружество въ Любляна; и

Ил. Антоновъ, Г. Козаровъ и Ив. Раевъ отъ страна на Българското туристическо дружество въ София.

Председателството на съюза, което съгласно протоколно решение на учредителния съборъ презъ септември 1925 год. презъ първата година ще се води отъ Клуба на чешко-словашкитѣ туристи въ Прага, се е конституирало както следва: председателъ д-ръ Й. Гут-Ярковски, неговъ заместникъ д-ръ И. Мюлманъ и деловодител проф. В. Дворски.

По предложение на председателството редовното събрание на съюзния съветъ тази година ще се състои вѣроятно на 25—27 септември въ Прага при следната програма:

25 септември: — отираване на събора; следъ обѣдъ чай у председателя на съюзния съветъ; вечерята свободна.

26 септември: — сутринята, а ако е нужно и

следъ обѣдъ, заседание на съвета, задруженъ обѣдъ на делегатитѣ; вечерята — dinner на делегатитѣ, тѣхнитѣ дами и официалнитѣ гости.

27 септември: — излетъ до *Праховскитѣ скали*, дето може да се състои и трето заседание на съвета въ хижата на Клуба на чешко-словашкитѣ туристи; закриване на събора.

Въпроситѣ, съ които ще има да се занимае радата въ тазгодишния си съборъ, още не сж точно определени. Дневниятъ редъ ще бѣде определенъ, следъ като се получатъ предложенията на отделнитѣ дружества относно въпроситѣ за разглеждане отъ събора. До сега е получено само едно такова предложение отъ Полското Татранско дружество въ Краковъ въ смисълъ, съюзътъ да подеме въпроса за образуването на международна планинска федерация.

Отъ своя страна председателството на съюза прави следнитѣ предложения:

1. За отъ идната 1927 година да се установятъ общи еднакви марки, които да се поставятъ на членскитѣ карти и да даватъ право за посещаване на хижитѣ на съюзнитѣ дружества съ ползуване отъ членскитѣ привилегии.

Тѣзи марки ще приготвява винаги онова дружество, въ седалището на което съюзътъ има председателството си, и ще ги дава на коштуема цена на останалитѣ дружества, които ще ги продаватъ на членоветѣ си, както намерятъ за добре.

2. Отъ идната 1927 година да се почне издаването на единъ съюзенъ годишникъ съ сведения за всички дружества, обединени въ съюза, списъкъ на хижитѣ имъ съ кратко описание на пѣтя къмъ тѣхъ, списъкъ на изданията имъ и др. под. Всички сведения ще се обнародватъ на единъ славянски и на френски (евентуално английски) езикъ.

ХИЖИ

Хижа Чумерна. Величествено гордъ се издига южно от малкото, но китно, спретнато и чисто градче Елена старият наш Балканъ. Като стадо отъ изпелини налѣгали въ красивъ безпорядъкъ, безброй китни и потънали въ буйна зеленина върхове заграждатъ отъ всѣкъде забилата въ небесата своето гордо чело дивна наша красавица Чумерна.

Балкана! Кой отъ насъ още въ най-ранните си детски години устремилъ взоръ къмъ стръмните му урви и къмъ тайственото примамаващите добре и на тоя древенъ Хемусъ, не е мечталъ за часа, въ който ще се униса въ тихи мечти подъ звѣлиния романъ на прорезващите изполинската му снага безбройни кристални поточета и ще се вслушва въ дивната пѣсенъ — легенда на вѣковните букаци, свидетели на смелите хайдушки набѣги и подвизи? Кой отъ насъ не е изпиталъ оня трепетъ на неудържимъ възторгъ, когато, стѣпилъ върху темето на Чумерна, е обгръщалъ съ изуменъ погледъ, тамъ долу въ низината, безкрайните полета на Тракия, изъ които подобно на гигантски сребърни змии Тунджа и Марица струятъ бавните си води и се очараватъ силуетите на Сръдногорието и окжпаниятъ въ млѣчна мъгла Родопски масивъ? А хвърлишъ ли погледъ на северъ тамъ се разстила сливащата се съ безкрайния кржгзоръ и осѣяна съ стотици села и градчета Дунавска равнина.

Хубавъ, дивно хубавъ е нашия Балканъ! Гиздава, но капризна е Чумерна, защото не всѣкога туристъ-любителъ е могълъ да се радва до насита на нейния чаръ и девствената красота. Много пѣти нейниятъ баща, самотникътъ Балканъ, разгневенъ отъ нарушаващото му се спокойствие е изпращалъ своите стихи и надъ главите на лишените отъ подслонъ негови гости. Но туристъ е непреклоненъ! Той не се стрѣска отъ гѣвва и закани въ му и мисълта да си построи убежище за сѣбѣ въ него, става неговъ идеалъ и ето че той започва да събира стотинка по стотинка, нуждите за постройка на убежището суми. Не минава много и ония, които до тогава бѣха считани за хора на „слободията“ полагатъ на 2 августъ 1915 год. основите на първата балканска туристическа хижа, въ красивата и романтична мѣстност — Харамията.

Тѣхниятъ ентузиазъмъ е голѣмъ. Нѣкогашния блѣвъ, започва да става действителностъ, но... идва общоевропейската война, строежътъ се прекъсва, защото трѣбваше да се отиде тамъ, гдето други идеали ни зовѣха.

Войната се свърши, но дългите бранни години не изгасиха идеята за хижата. Съ младечески жаръ и съ непреклонната воля, да се изкара на всѣка цена започнатата хижа, се насочиха дружно всички усилия. Но тукъ престояха по-големи трудности. Войната съ своите предстия и бедствия докара едно чрезмѣрно увеличение въ цените на строителния материалъ и поскупване на работната рѣка. Паричните средства, които клонътъ имаше на личностъ, се оказаха далечъ недостатъчни и трѣбваше да минатъ нѣколко години, докато дружествениятъ капиталъ значително нарастне и чакъ тогава, да се предприеме доизграждането. Въ тази своя трудна задача клонътъ бѣ чувствително подпомогнатъ съ материални средства отъ Централното Настоятелство на Б. Т. Д. и държавата, респективно Министерството на Землѣделieto. И работите около довършването на хижата трѣскаво бидоха подновени. Въ началото на м.

септември м. г. околността на Харамията, на ново биде оглушена отъ зидарски чукъ, съ който се изграждаше нѣкогашната мечта на туриста. И тоя чукъ не замлъкна; Балкана не подѣе своята вечна пѣсенъ, докато върху купището по-раншни развалини не изникна въ края на м. октомври с. г. новата и гиздава постройка на хижа Чумерна-нашата гордостъ.

Отъ сега нататъкъ Балканътъ е завладянъ. Защитенъ отъ неговите бури съ сигуренъ подслонъ, сега туристъ може да изучава неговите тайности и до воля да се наслаждава отъ скритите му прелести.

Хижа Чумерна

По такъвъ начинъ родниятъ туризмъ вписа въ своите страници още едно скромно, но хубаво дѣло, а туриста доказа, че не е човѣкъ на „слободията“, а съзнателенъ творецъ и зидаръ въ полето на отечествената култура и напредъкъ.

Ел.

ВЕСТИ И БЕЛЕЖКИ

По името на Витоша. — Въ книгата за Витоша, глава Име, изложихъ накъсо различните мнения относно произхода на наименованието Витоша. Досега най-правдоподобно и най-добре аргументирано изглеждаше мнението на нашия професоръ по класическа филология Д. Дечевъ. Последниятъ обяснява произхода, смисъла и видоизмѣната на сегашното име на нашата планина по следния начинъ:

„Сричката ВИ се среща и въ тракийски орографски имена въ смисълъ на нашето „две“, „два“. Основата „тош“ може да се свърже съ старобългарското — „рѣжа“, „дѣламъ“, „градъ“. Ако предположението сѣ върни, то названието Витоша ще бѣде неслучайно тракийско и ще означава „Двата рѣзена“. Това пъкъ ни напомня върха „Рѣзньовецъ“, който по височина (2282 м.) е вториятъ следъ „Черенъ-вѣрхъ“ (2285 м.) и се вижда по-добре отъ полето.

Изглежда, че този вѣрхъ е привлѣкълъ вниманието на славяните съ своята особена форма, а тъй също и съ снѣга, тѣ се заинтересували за мѣстното му тракийско име и по него нарекли цѣлата планина“.

Следъ изложението, което направихъ на горното мнение на нашия ученъ, азъ завършихъ главата за името съ следните редове:

„Като приемаме тракийския произходъ на името Витоша, оставяме на нашите учени да провѣрятъ дали нѣма нѣкаква връзка между това българско географско наименование — ВИТОША или ВИТОШЪ и

полското собствено име ВИТОСЪ, които вънкашно така много си приличатъ (Витоша, стр. 18 и 19).

По сщия въпросъ имаме вече и ценното мнение на професора отъ Лайпцигския университетъ Вайгандъ. Той доби и у насъ широка популярностъ следъ превеждането на неговия наученъ трудъ за Аромжнитъ, а напоследъкъ излезе и новата му книга за българските собствени имена

Уважаемиятъ професоръ съ дата 10. V отъ Лайпцигъ ми пише:

„Приемете, моля, моята благодарностъ за така любезно изпратеното ми съчинение „ВИТОША“. Азъ се възхищавамъ отъ богатството на съдържанието и на съвестното описание. Но на тракийския произходъ на името Витоша азъ не вѣрвамъ; азъ го считамъ за славянско — *ошъ* е славянски суфиксъ; *витъ* е име на лице: Витъ, Витанъ, Витошъ; — *а* е по-късно окончание, което е сраснало съ първитъ два елемента. Азъ считамъ това за по-вѣроятно. Наименованието на планини по имената на лицата се среща често и другаде. Сенготаръ, Св. Вайтъ — това е именно Витъ. Преданъ Вамъ: Вайгандъ“.

И досега се мислѣше, че името Витоша притежава само нашата планина. Напоследъкъ обаче попаднахъ на единъ новъ, поне за мене, фактъ. Като преглеждахъ източникитъ за опознаване съ географската номенклатура на Осоговската планина и бита на нейното население, попаднахъ на една интересна пѣсенъ отъ Кратовско, записана отъ стария труженникъ Е. Карановъ и помѣстена въ Периодическо списание, кн. XVI тъ 1885 година, въ която пѣсенъ съ единъ тънъкъ хуморъ, граничащъ съ сарказма, се характеризиратъ много сполучливо селищата отъ Кратовско и Кочанско. Тамъ именно, наредъ съ другитъ села отъ споменатитъ околии, се говори и за „голѣмо Витоша, голѣмо Витоша отъ Винички пазаръ“. Отъ направената справка по руската петверстова карта (1:210.000) се указа, че действително подобно село и тъкмо подъ това име има въ долината на р. Брѣгалница близо до селото Оризаре. „Голѣмо“ е казано на подбивъ, тъй като селцето Витоша е съвсемъ малко. Но голѣмо или малко, за насъ това е безразлично. За разясняването смисъла на името Витоша е важенъ самиятъ фактъ, че това ѝ наименование не е изключително орографско и то само на една планина, но че покрай това е и такова на едно населено мѣсто, далече отъ нашата планина. И този нова номенклатуренъ фактъ трѣбва да се вземе подъ внимание при ревизирането на досегашнитъ тълкувания на орографското наименование Витоша.

На първо време могатъ да се допуснатъ две еднакво вѣроятни предположения.

Първо, че името на малкото брѣгалнишко селце е поставено по подражание и че негласниятъ кръстникъ е била нашата голѣма планина. Да допуснемъ, че по нѣкакви политически, стопански или лични причини едно или нѣколко семейства отъ нѣкое подвитошко село сж се преселили въ Кочанско по онова време, когато между дветъ мѣстности не е имало политически граници и мѣнотии за такова преселване. Много лесно старитъ витошки питомци сж могли да кръстатъ новото си селище съ старото си отечество — Витоша. Случай отъ подобно повтаряне на стари мѣстни имена при преселванията имаме въ изобилие. При това предположение всички досегашни тълкувания на името Витоша си оставатъ непохватни отъ новия фактъ.

Второ, името на селището може да е дадено самостоятелно и независимо отъ името на планината, но все пакъ по нѣкакви си общи съображения. Въ такъвъ случай цѣлата постановка на проф. Дечевъ се коренно измѣства. Ако името Витоша може да се дава съ еднакви основания и на висока планина съ два типични за нея рѣзана и на едно малко селище всредъ речна долина, то и неговиятъ, на името,

етимоложки и етниченъ смисълъ ще бжде по-другъ отъ този, който му предава проф. Дечевъ, обяснението, съ че е отъ тракийски произходъ и значи два резана, които ни напомняватъ за формитъ на Витоша планина.

Въ землището на с. Байлово, Софийско, въ мѣстността Граово има една могила, която сжщо носи името Витоша.

Съ тѣзи редове ние само поставяме горнитъ въпроси предъ вниманието на нашитъ учени филолози и географи и ще чакаме да чуемъ тѣхнитъ компетентни мнения.

П. Делирадевъ

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

XIX редовенъ съборъ на Б. Т. Д. ще се състои на 31 юли и 1 и 2 августъ т. г. въ гр. Самоковъ при следния дневенъ редъ:

1. Пткриване на събора на 31. VII. 3 ч. сл. пл.
2. Рефератъ (Туризмътъ и държавата отъ г. Ил. Бърдаровъ, Плевенъ)
3. Отчетъ на Централното настоятелство.
4. Проверка на пълномощията.
5. Приемане нови клонове и пратенцитъ имъ.
6. Избиране бюро и комисии.
7. Докладъ на контролната комисия.
8. Доклади на клоновитъ пратеници.
9. Разискване по отчета и докладитъ.
10. Приемане правилника за хижестроенето и строителната програма за първия периодъ.
11. Рефератъ (Морски туристически лагери отъ Варненския клонъ).
12. Изменение на устава.
13. Рефератъ (Залесването и Българското Туристическо дружество отъ г. Вл. Христовъ, София).
14. Разисквания по рефератитъ.
15. Разни (докладъ на комисията).
16. Определяне мѣстото на XX редовенъ дружественъ съборъ.
17. Докладъ на комисията по отчетитъ.
18. Докладъ на комисията по рефератитъ.
19. Бюджетопроектъ за 1926 год.
20. Конфедерацията за физическо възпитание.
21. Славянски туристически съюзъ.
22. Изборъ на 4 действителни и 3 запасни члена на Централното настоятелство, 2 членове на хижестроителния комитетъ и 3 действителни и 1 запасенъ членъ на контролната комисия.
23. Закриване на събора.

Въ точка разни Централното настоятелство ще постави за разглеждане въпроситъ:

1. за одобрение установената туристическа носия;
2. за тълкуване на чл. 14 буква 2 отъ устава;
3. санции срещу ненавременното издѣлжаване и
4. за посмъртнитъ каса.
5. Възстановяване излетнитъ групи при клоноветъ (предложение на Софийския клонъ).

Съ огледъ на определеното време за откриването на събора необходимо е всички клонови пратеници и гости да пристигнатъ въ Самоковъ най-късно до 12 часа по пладне на 31 юлий. Необходимо е клоноветъ навреме да известятъ самоковскитъ другари за числото на хората, които ще посетятъ събора, за да може да се разквартируватъ правилно всички. За самитъ съборни дни Самоковскиятъ клонъ ще изработи специална програма която ще изпрати на клоноветъ.

На 2 августъ въ Чамъ-Кория всички гости, а заминаването на делигатитъ ще стане следъ обѣдъ. До 4 часа следъ пладне увеселение, а следъ това трѣгване за хижата при Мусала. Ношуване тамъ на палатки. На 3 VIII 4 часа сутринта трѣгване за Му-

сала. От върха почват излетите както следва:

1. Мусала — Марицините езера — р. Марица — с. Радуилъ, Долна баня — гара Костенец баня.

1-во Отклонение: Мусала — Манчу — Ибъръ — Бистрица — с. Долна баня — Гара К. баня.

2-ро Отклонение: Мусала — Манчу — Ибъръ — Равничалъ — Белмекенъ — р. Оджовица — с. Костенец баня — гара К. баня.

3-то Отклонение: Мусала — Манчу — Ибъръ — Белмекенъ — Крива река — Куршово — Юндола — с. Белово — гарата.

2. Мусала — Юрушки чалъ — Грънчаръ — Налбантъ чалъ — Канарата — Рибните езера (нощувка) — Мермеро-Смрадливото езеро — в. Баба — Бричеборъ — Рилския манастиръ.

Отклонение — Рибните езера — Говедарници — Кирилова поляна — Рилския манастиръ.

3. Мусала — Дупката — Демиръ капия — Прека река — Маринковица (нощувка) — Говедарници — манастиря.

Отклонение — Прека река — Йозбланъ — Су-чалъ — Кобилино бранище (нощувка) — Попова шапка — Овнарско — с. Говедарци — Самоковъ

4. Рилския манастиръ — Илиина река — Ай-Ги-

виденото разпределение ще трѣбва да се спазва, за да може най-късно до обедъ на 2 августъ събора да бъде закритъ.

Врѣмена трудова повиност — Главната дирекция на трудовата повиност е потвърдила на ново съ- писмо № 507 отъ 18 май т. г. предъ Централното на- стоятелство на Б. Т. Д. окръжното си № 1170 отъ 1922 година и становището си да одобрява решенията на общинските съвети, съ които се разрешава на члено- ветъ на туристическите дружества да отбиватъ вре- менната си трудова повинност въ работа отъ полза за дружествата и продължава да гледа съ присърце на всѣко туристическо начинание и да се отнася най-благоприятно къмъ всѣка молба на клоноветъ на дружеството.

Шуменскиятъ клонъ Висока поляна отъ Б. Т. Д. е ималъ редовното си годишно общо събрание на 14 мартъ т. г., на което клоновото настоятелство е дало отчетъ за дейността на клона презъ изтеклата година — третата отъ основаването на клона. Макаръ и още младъ, клонътъ проявява завидна организа- ция и туристическа дейност и все повече закреп-

ва и се развива. Презъ отчет- ната година клонътъ е направилъ една проверка на чле- новетъ си по отношение на туристическо съзнание и ре- довност, вследствие на която е последвало едно малко пре- чистване. Въ края на годината клонътъ брои 98 члена, отъ които 70 мъже и 28 жени.

Въпреки неспокойното вре- ме и тревожните събития, ко- ито страната претърпѣ презъ изтеклата година и които бѣ- ха голѣма спънка за свобод- ното и спокойно бродене изъ нашитъ балкани, клонътъ развива удовлетворителна излет- на дейност, която се старае да осмисли и подреди. За да бждатъ задоволени както из- питанитъ така и начинающитъ или неразполагащитъ съ мно- го време, организирани сж най- разнообразни излети, като на- редъ съ полу- и едно днев- нитъ до близкитъ мѣста изъ околността на града, сж уреж- дани и такива до археологич. забележително мѣста (Плиска, Мадара, Никюпъ и пр.), а сж-

що многодневни излети до Юмрукчалъ, въ Рила и въ Пиринъ. Състояли сж се всичко 20 излета, отъ които 15 еднокдневни, 2 двукдневни и 2 многодневни, посе- тени отъ 273 излетника (207 мъже и 65 жени) или средно по 14 души на излетъ.

Освенъ излетитъ клонътъ изнесе една туристи- ческа среща въ Шуменъ и участвува въ срещи съ Търновци и Плевенци. Членове на клона съдействи- ваха сжщо, официално и неофициално, за съживява- нето и закрепването на Поповския клонъ *Калагощъ*. На туристическата среща въ Шуменъ, състояла се на 27 и 28 февруари т. г. при участието на 50 души гости отъ Варна, Провадия, Разградъ, Преславъ, Попово и Плевенъ, сж изнесени три реферата върху „Археоло- гия и Туризмъ“, „Залесяване“ и „Текущи задачи на нашата организация“. По време на срещата е била уредена и една вечеринка и устроенъ единъ зименъ излетъ до Висока поляна.

Клонътъ проектира постройката на туристиче- ски домъ въ града и барака за летуване на Висо-

Хижата въ Демиръ-Капия — Рила

дикъ — Недоборацко (нощувка) — Годлево — Мехо- мия — Банско — Бандерица (хижата нощувка) — Елтепе — Бандерица — Банско (нощувка) — Гулина баня — Якоруда — Юндола — Саранбей.

1-о Отклонение — Банско — Баня — Белица — Бичичъ (нощувка) — Налбанта — Дамка — Яку- рудското езеро — по шосето — Грънчарското езеро — Манчу — Марица — Сарж-Гьолъ (Двореца) — Сит- няково (двореца) Чамъ Кория — Самоковъ или с. Радуилъ — гара Костенец баня.

2-о Отклонение — Банско — Мехомия — Пределъ — Горна Джумая — Дупница.

5. Рилския манастиръ — Равна — Кара Бунаръ — Пазаръ Деро — Дамка Едигьолъ — Скакавица — (хижата — нощувка) — Дупница или презъ Еди Гьолъ — р. Черни Искъръ — Самоковъ.

Понеже дневния редъ е доста тежъкъ, необхо- димо е клоновитъ пратеници да се явятъ на време на заседанията, за да може сжщия да се изчерпи споредъ направеното разпределение на времето. Пре-

ка ползна, като за тая цел е влезъл въ ризбирателство и съ юношеското туристическо дружество въ града. Той разполага вече съ свой фондъ отъ 13,000 лв., и очаква значителното му увеличение отъ помощи и отъ издаденитъ 15000 купонни марки по 1 лв. Въ полза на фонда е било устроено съвместно съ юношитъ — туристи едно литературно музикално утро.

Клонътъ има грижата за настаняването за нощуване на минаващитъ презъ града излетници и има възможност да урежда за отделни случаи спални въ по-големъ размъръ съ съдействието на военнитъ. Той готви и организирането на постоянна туристическа спалня, като вече е приготвилъ 10 тюфлека. Клонътъ се е сдобилъ също съ право на ползуване отъ горскитъ хижи въ Прѣславското дефиле и гората Паламара (Дели-Орманъ).

Голямъ интересъ проявяватъ клонътъ и членоветъ му къмъ туристическата ни литература. Дружественото списание се получава въ 103 екземпляра. По нова година клонътъ е отпечаталъ листъ отъ 8 страници съ редъ статии отъ туристически характеръ. Освенъ това такива статии и описания сж печатани презъ годината и въ мѣснитъ вестници, които сж били използвани редовно за агитация и пропаганда. Проектира се предстоящото на Шуменското плато въ снимки. Разработва се и карта на платото, която постоянно се попълва, като се нанасятъ забележителни и интересни пунктове и пътеки. Въобще клонътъ залѣга за проучването на района си въ географско, историческо и археологично отношение, като държи и редовно въ една излетна книга за събиране на материали за описание на района и издаване пълнѣ пътеводителъ. Въ свръзка съ това се проучава, попълва и попългарява номенклатурата въ района, а самитъ официални излети се свършватъ винаги съ просветна работа и поучаване.

Благодарение на тая своя дейность клонътъ се ползува съ симпатитъ на цѣлото гражданство и официалнитъ власти и подържа най-сърдечни отношения съ всички културни и спортни организации въ града, особено съ археологичното и музикалното дружества: туризмъ, археология и музика се съчетаватъ въ сърдечно съдействие средъ свещеното лонно на природата.

Новоизбраното отъ общото събрание клоново настоятелство има следния съставъ: председателъ Илия Силвестриевъ (председ. Шум. Окр. Пост. комисия), подпредседателъ Вас. Хлебаровъ (химикъ), секретаръ К. Дюкмеджиевъ (чинов. Б. Н. Банка), касиеръ Борисъ Търговски (търговецъ), домакинъ Б. Абджиевъ (чинов. Б. Н. Банка), дописникъ Б. Ефтимовъ (чиновникъ Попул. Банка) и съветници Ат. Зидаровъ (учителъ), Хр. Симеоновъ (чиновникъ Б. Н. Банка) и М. Тачева (учителка).

Провадийскитъ клонъ *Сини виръ* отъ Б. Т. Д. засилва напоследъкъ своята дейность въ излетно отношение. Отъ месецъ априлъ насамъ редовно всѣки празникъ се урежда излетъ изъ близката и далечна околность на града при участието на все повече излетници. Така посетени сж въ еднодневни излети Кара-Орманъ, с. Невша — водопадитъ, с. Кутлу-бей — Ясж-тепе, с. Равна и напоследъкъ Фетекъойската гора. На 23 и 24 май се е състоялъ двудневенъ излетъ до Патлейна, а на 30 и 31 май е билъ уреденъ също двудневенъ излетъ до Девненскитъ извори и с. Девня, които освенъ отъ членове и членки е билъ посетенъ отъ 35 гости и гостенки. Въ свръзка съ излета е дадена на 30 май въ с. Девня импровизирана туристическа вечеръ въ полза на Девненското читалище „Просвета“.

Клоновитъ членове сж си отбили временната трудова повинность въ изкастриане дърветата и почистване по градина „Пролетъ“, която бѣ осждана на запустяване. Днесъ тя е раззеленена благодарение на Синивирци.

За секретаръ на клона е избранъ нагоследъкъ Любомиръ Тузсузовъ на мѣстото на подалия оставка П. Георгиевъ.

Областна туристическа среща въ гр. Габрово
На 25 Априлъ т. г. въ гр. Габрово се е състояла областна среща на която сж присѣтствували туристи отъ Търново, Дръново, Елена, Лѣсковецъ, Горна-Орѣховица и Габрово и члена отъ Цен. Н-во г. Изв. Бойковски. Посрещнатъ тържествено на гарата отъ Габровскитъ млади и стари туристи, всички, начело съ музика, сж направили внушителна манифестация изъ Габровскитъ улици.

На другия день въ салона на Военния клубъ се е състояло заседание, на което сж били прочетени следнитъ три реферата: „Роля и значение на туризма“, — отъ председателя на Търновския клонъ г. Ц. Гиргановъ, „Туризмътъ, изворъ на материални блага“ отъ почетния членъ на Б. Т. Д. г. арх. Козаровъ и „Уреждане и значение на областнитъ срещи“ отъ г. Изв. Бойковски. Въ свръзка съ прочетенитъ реферати сж се развили оживени дебати по редица туристически въпроси засягащи предимно дейността на представенитъ въ срещата клонове.

Въ резултатъ на това се е рѣшило следното: Възлага се на Дреновския кл. „Бачо-Киро“ да уреди на 16 май т. г. въ Дръновския манастиръ по случай тържествата тамъ среща — излетъ същото се възлага да стори и Еленския клонъ въ деня на освещаването на готовата вече хижа Чумерна; натоварватъ се Търновския и Горно-Орѣховския клонове да устроятъ излетъ — среща до Никюпъ, а Габровския — до вр. св. Никола — Бузпуджа. Освенъ рѣшената за тия срещи, задължаватъ се още Дръновскитъ клонъ да постави табло съ туристически снимки на гарата Цареваливада, а Търновския — да направи същото на гара Горна-Орѣховица. Постановянето на таблата да стане не по-късно отъ 1 Януари 1927 год. На края съ нѣколко хубави думи председателътъ на срещата г. арх. Козаровъ я е закрилъ, пожелавайки по често уреждане на такива резултатни срещи.

Ловешкиятъ клонъ *Стратешъ* отъ Б. Т. Д. си е поставилъ тая година за задача построяването на своя туристически домъ на даденото му отъ общината 400 квадратни метра мѣсто въ мѣстността „Стратешъ“. Въ свръзка съ това той залѣга напоследъкъ усилено за събиране на необходимитъ за цѣлтъ средства. Срещу Гергьовденъ вечерта сж били организирани по старъ обичай групи, които сж обикнвали домоветъ на гражданитъ съ зелинина. На следния день комисии събиратъ помощи за хижата (събрани 3000 лв.).

Днитъ 15 — 16 май сж били определени за агитационни дни. Издаденъ е туристически листъ № 4, който е билъ прѣснатъ между гражданството и младежта. Комисии съ касички сж събирали и тоя день помощи за дома. Записани сж него день и 28 нови члена. Общината е гласувала въ бюджета си 10,000 л. помощ на клона. Съ нейно съдействие и съ съдействието на гражданството клонътъ успѣва да докара хижата-домъ до едно положение, което позволява и налага доизкарването ѝ. Клонътъ е направилъ за това единъ заемъ отъ 25,000 лева, една частъ отъ който се надѣва да покрие отъ обещаната му отъ окръжната постоянна комисия помощъ отъ 10,000 лв.

На 6 юни се състояло редовното общо събрание на клона, на което клоновото настоятелство е дало отчетъ за дейността на клона презъ изтеклата година. Годината 1925 е била твърде вяла въ сравнение съ предишната. Направени сж само два излета. Броятъ на членоветъ къмъ края на годината е билъ 55, отъ които 12 жени и 43 мъже. Затова пъкъ отъ нова година насамъ клонътъ проявява особено засилена дейность, главно по построяването на своя домъ, освещаването на който ще стане на 20 юли т. г.

През отчетната година клонът е реализирал бюджет от 24981 лв. приходъ и 5954 лв. разходъ.

Съборието е избрало и ново клоново настоятелство въ състав: председател Ник. Стоицев, по-председател Иванъ Рачевъ, секр.-касиеръ С. А. Христовъ дом. Ат. Денчевъ, дописникъ Ст. С. Хитровъ, съветници Дора К. Ив. Вълчева и Петъръ Вжтевъ

Розложкият клонъ Пиринъ отъ Б. Т. Д. за-силва напоследък своята излетна и организационна дейност. На 16 май е билъ уреденъ излетъ изъ Пиринъ до Изворитъ — Тевшишката чешма — Хайдушката чешма — Полянитъ (Суходолъ) и обратно презъ Върбовския кладенецъ — Баюва борика; а на 6 юни се е състоял трудовъ излетъ до Полянитъ въ Суходолъ, дето ще се строи хижата на разложчани.

На 19 май клонътъ е ималъ извънредно общо събрание на членоветъ си, което е разгледало и приело правилниците за районнитъ секции, за излетитъ и разузнавателната чета, за общитъ събрания, за библиотеката при клона, за другарската каса и за „фондъ бедни излетници и награди“. Съборието е разгледало и проектоправилника за хижестроенето. То е установило сжщо и една програма на излетитъ за презъ лѣтото и есенъта. Решено е било да се помолъ Централното настоятелство да уреди задграниченъ излетъ до Александрия — Каиро — Ерусалимъ — Ливанскитъ планини — Цариградъ. Поради напушане на града сж били заличени отъ списъцитъ на клона 15 члена и единъ отказалъ се, вследствие на което броя на членоветъ на клона е намалѣлъ на 50.

Кюстендилски клонъ Осоговецъ отъ Б. Т. Д. — Отъ отчета на клоновото настоятелство за изтеклата 1925 година се вижда, че броятъ на членоветъ се е намалилъ отъ 103 въ началото на 98 въ края на годината, отъ които 73 мъже и 25 жени.

Уредени сж били 11 излета, отъ които 10 едnodневни и 1 многодневенъ, посетени отъ 197 души (92 члена и 105 гости) или средно отъ 19 души всѣки излетъ. Дружественото списание се получава въ 80 екземпляра. Клонътъ е реализиралъ единъ бюджетъ отъ 15,369 лв. приходъ и 4974 лв. разходъ и разполага съ „Фондъ хижата“ отъ 2000 лв. Подготовленията за започването постройката на хижата се правятъ усилено и полагането на основния камъкъ се предполага да стане на 21 юли т. г.

Русенски клонъ Писта отъ Б. Т. Д. — Отчетътъ на клона за изтеклата година показва едно нарастване на броя на клоновитъ членове отъ 439 въ началото на годината на 497 въ края и отъ които 309 мъже и 188 жени. Развилитъ се презъ пролетъта събития сж попречили на клона да засили своята дейностъ и отъ 18 обявени излета сж били реализирани само 10, отъ които 3 едnodневни, 4 двудневни и 4 многодневни, посетени общо отъ 234 души (206 члена 28 гости). Отъ многодневнитъ излети за отбелъзване е 16-дневниятъ излетъ до Родопитъ, Рила, и Пиринъ (10 — 25 августъ). Освенъ това сж подкрепата и насърчението на клона на 6 юли сж заминали за околосветско пътуване клоновиятъ секретаръ Кр. Аврамовъ и двамата му другари. Отъ Парижъ Аврамовъ е билъ принуденъ да се върне обратно по семейни причини, а другитъ, двама сж продължили и стигнали въ Мексико, дето ще чакатъ водача си. Презъ отчетната година клонътъ е реализиралъ бюджетъ отъ 7516 лв. приходъ и 7627 лв. разходъ.

Видинският клонъ Бонония отъ Б. Т. Д. е ималъ на 20 май т. г. редовното си събрание, на което клоновото настоятелство е дало отчетъ за дейността на клона презъ изтеклата година. Клонътъ е основанъ преди 12 години. Въ началото на отчетната година е броилъ 58 члена, а въ края 57 члена. По причина на развилитъ се събития презъ годината и на особнитъ

условия, при които се намира Видинският край, клонътъ не е могълъ да развие особна излетна дейностъ. Презъ годината сж обявени 12 излета, а сж се състояли 8, отъ които 5 едnodневни и 3 двудневни; посетени сж отъ 50 жени и 60 мъже или средно по 14 души на излетъ. Презъ отчетната година клонътъ е реализиралъ единъ бюджетъ отъ 4128 лв. приходъ и 2025 лв. разходъ. — Съборието е избрало новонастоятелство на клона въ състав: председател Д. Стояновъ директоръ на гимназия, подпредседателъ Ив. Савовъ, търговецъ, секретаръ Б. Димитровъ, търговецъ, касиеръ Ст. Костовъ, чиновникъ, съветници Ст. Георгиевъ, сждия, и Р. Здравковъ, търговецъ.

Дупнишки клонъ Рилски езера отъ Б. Т. Д. урежда на 20 и 21 юни т. г. излетъ — среща съ самоковскитъ другари въ Лакатица за обмисляне на нѣкои въпроси по уредбата на излетитъ въ свръзка съ събора, за да може тоя съборъ въ политъ на нашитъ Алпи да се изнесе по най-блескавъ начинъ, като и отпразнуването на дружествения празникъ стане най-тържествено. За Петровденъ клонътъ урежда четиридневенъ рилски излетъ — среща на клоновитъ отъ югозападна България, като взима мѣрки за организиране на превоза на багажа, за да може да се посетятъ повече мѣста.

Самоковският клонъ Рилски туристъ съобщава, че презъ този сезонъ туриститъ масово посещаватъ Рила сравнително много порано отколкото миналитъ години.

На 19, 20 и 21 юни много туристически групи сж се изкачили на Мусала, слѣдъ като сж пренощували въ малката хижка подъ върха. Участвувалъ въ една отъ тия групи г. Бениаминъ Драфъ, отъ благодарностъ за подслона, който е намерилъ въ хижката подъ Мусала, е подарилъ 2000 лева на Самоковския клонъ за усилване на фонда „Постройка хижка подъ Мусала“. Хвала му! Постройката голѣмата масивна хижка ще започне презъ това лѣто.

Белоградчискитъ клонъ Миджуръ отъ Б. Т. Д. е поставилъ съвместно съ мѣстния клонъ Ведреникъ отъ юношеския туристически съюзъ основата на фондъ за постройка туристически домъ. Днесъ фондътъ достига до 8200 лв., всички въ популярната банка. Освенъ това отпуснати сж на сждицата помощи отъ Видинската окръжна постоянна комисия 5000 лв. и отъ Белоградчишкото общинско Управление 10000 лв. и едно мѣсто за дома. Изработенъ е отъ двата клона съвмѣстно и особенъ правилникъ за фонда.

Еленският клонъ Чумерна отъ Б. Т. Д. е работилъ презъ изтеклата 1925 година при сравнително благоприятни условия. Дейността на клона е била насочена почти изключително къмъ постройката на хижка Чумерна която е била успешно завършена въ есенъта и това лѣто ще се освещава. Броятъ на членоветъ презъ изтеклата година е нарасналъ отъ 58 въ началото на годината на 79 въ края на годината, отъ които 76 мъже и 3 жени. Презъ отчетната година сж били уредени 4 излета, отъ които единъ едnodневенъ, единъ двудневенъ и два многодневни, посетени всичко отъ 176 души (112 мъже и 63 жени) или средно по 45 души на излетъ. Тая пролетъ е поправена и доизкарана и пжтеката до хижата, главно отъ мѣстността Предѣлъ до върха Чумерна.

По решение на клоновото настоятелство освещаването на хижата ще стане тържествено на 12 юли — Петровденъ. За цѣлътъ е изработена и специална програма. На 10 юли пристигатъ гоститъ, въ града, а вечеръта се урежда литературно-музикално туристическа вечеръ. На 11 следъ обѣдъ се потегля къмъ хижата и се ношува на „Кжшлата“. На 12 рано се стига на хижата и сутринъта става освещаването. Гоститъ, които не разполагатъ съ повече време, могатъ

да се върнат още същата вечер в града, а другите нощуват на хижата и на 13 се връщат обратно. Очакват се гости от всички клонове на д-ството

Бургазски клонъ Странджа отъ Б. Т. Д. — Отъ отчетта на клона за 1925 година се вижда, че въ края на годината клонътъ е ималъ 56 члена, отъ които 51 мъже и 5 жени. Уредени сж били презъ годината 6 излета отъ които 2 еднодневни и 4 многодневни, една среща и една беседа. Многодневнитъ излети сж се състояли презъ ваканцията, и то единъ петдневенъ до Плачковци, другъ тридневенъ до Каябаишкото блато, трети десетдневенъ до Мусала-Белмекенъ и четвърти четиридневенъ до Граматиково — Странджа. Презъ отчетната година клонътъ е реализиралъ единъ бюджетъ отъ 9785 лв. приходъ и 7405 лв. разходъ.

— По молба на Бургаския клонъ Месемврийскиятъ общински съветъ е отпусналъ за използване на вечни времена на дружеството ни едно мѣсто отъ 750 кв. м. край морето. Предаването е станало въ едно тържествено събрание на съвета, на което сж присъствували председателятъ на Бургаския клонъ Ил. Ивановъ и представителтъ на Централното настоятелство П. Хаджиевъ. Последния е поднесълъ на съвета благодарностъ на Централното настоятелство и на Българското Туристическо Д-ство за дарението.

Хасковски клонъ Ауда. — По случай 29 годишнината отъ смъртта на Алеко Константиновъ, клонътъ ни устрои двудневенъ излетъ — поклонение до гроба на Цасливеца. Участвуваха 13 членове и 13 членки. На 23 май, заедно съ общата процесия отъ Т. Пазарджикъ излетниците отидоха на лобното мѣсто, дето бѣ отслужена панихида. Казаха слова: Хр. Семерджиевъ, Др. Цоневъ отъ Ю. Т. С. и Л. Вълчановъ отъ страна на Б. Т. Д. клона ни, който подчерта, че ние, туристите, свято ще пазимъ заветитъ на незабравимия Алеко и ще следваме неуклонно начертания ни отъ него пътъ на обичъ къмъ Родината, къмъ природата.

После посетихме Пещера, Брацигово, Козарско, Кричимъ, както и Централна „Вжча“.

Врачанскиятъ клонъ Веслецъ на 23 май т. г. бѣ щастливъ да направи още една смела стъпка за тържеството на туризма, да съчетае едно културно-туристическо празненство съ общо-гражданско такова и съ това да покаже, че и ние, туристите, ценимъ великанитъ на нашата родина.

По инициативата на клона въ катедралната черква, по случай 29 години отъ трагичната кончина на скъпия нашъ покойникъ Алеко Константиновъ се отслужи панихида, която завърши съ нѣколко кратки, но съдържателни слова отъ домакина на клона Георги Калъповъ за великото дело на Алеко, за делото на туризма въобще и оная скъпа загуба, която туризмътъ е понесълъ съ преждевремената смъртъ на „Щасливеца“ — жертва на низка и омърсена партизанщина.

Следъ панихидата по нареждане на общогражданския комитетъ за празнуване 50 годишнината отъ Ботевата смъртъ, гражданството и корпорациитъ, начело съ военната музика отидоха въ дома на Колица Осиковска х. Ватичева, дето тя предаде знамето на Врачанскитъ възстаници отъ 1876 година на Ботевия комитетъ. Въ салона на ученолюбивото дружество „Развитие“ подполковникъ Чукурски държа една обстойна беседа върху истината по Ботевия набѣгъ отъ Дунавъ до Балкана, неговата геройска смъртъ и участието на Врачанци тогава. На сцената зацъ ораторъ се развѣзваха четири знамена: — на подофицерското д-во „Христо Ботевъ“, на възстаницитъ отъ бѣлъ, зеленъ и синъ копириненъ платъ съ разяренъ лъвъ на него и съ надписъ „Свобода“ и двѣтъ зелени знамена на Врачанскитъ клонове отъ Б. Т. Д. и Ю. Т. С. Може би не слепата случайностъ постави тия 4 символа единъ до други на врачанската сцена

въ тоя исторически за врачанци день. До разярения лъвъ, стремящъ се къмъ свободата, се вѣеше червеното знаме — символъ на борбата, а зеленитъ знамена на туриститъ препращаха къмъ балканскитъ висини, дето се откърмыва любовта къмъ родината и духътъ къмъ свободата, — къмъ Бога.

Около 13 часа гражданството и корпорациитъ начело съ военната музика и знамената отидоха предъ зданието на Стоянъ Ивановъ до черквата Св. Николай, дето председателятъ на клона архитектъ П. Дограмаджиевъ откри туристическата изложба, изложба първа по рода си въ нашия градъ която, събуди живъ интересъ между гражданството. Въ добре декорираниѣ две стаи е отредено видно мѣсто за модела на туристическия домъ строящъ се въ града ни — резба отъ Ангелъ М. Орозовъ, членъ на клона. Изложени сж въ красиви винетки въ рамки благодарственитъ адреси на по-крупнитъ дарители и редомъ съ тѣхъ изгледи — снимки и картини, на дивнитъ околности на нашия градъ и туристическата форма — облекло и принадлежности. Все тамъ сж изложени саблята на великана Христо Ботевъ, съхранявана до сега въ Черепишкия манастиръ и знамето на врачанскитъ възстаници отъ 1876 година. Изложбата ще трае до 3 юни т. г. за да иматъ възможностъ гости — Ботеви поклонници да я посетятъ.

Членовѣтъ на клона взеха живо участие въ то ва мило тържество за туризма и за града ни специално.

Сжщиятъ день следъ обедъ въ градътъ ни гостуваха излетници — туристи отъ Плевенъ и София, които си заминаха на 24 май вечерта.

Карловскиятъ клонъ Юмрукъ чалъ отъ Б. Т. Д. по решение на общото си събрание урежда тържественото освещаване на хижата Юмрукъ-чалъ на Петровденъ. За освещаването ще се избоботи специална програма, да може да стане по-тържествено и въ присъствието на гости отъ всички дружествени клонове.

Новъ клонъ. На 15 мартъ т. г. въ гр. Лесковецъ въ едно предварително събрание на бивши членове на лесковското туристическо дружество *Янтра* отъ Юношеския туристически съюзъ и любители на природата сж се разменили мисли за основаването на местенъ клонъ отъ Българското туристическо дружество. Следъ като е било решено по принципъ да се основне такъвъ клонъ, избрано е било временно настоятелство, което да избоботи проектоустава и да подготви учредяването на клона. На 21 мартъ т. г. е станало учредителното събрание на клона въ присъствието на 30 души бждащи негови членове, което приело устава на клона който ще носи името „Петро-Павловски манастиръ“, и е избобило първото редовно клоново настоятелство въ следния съставъ: председателъ Никола Ст. Глушковъ, аптекаръ, подпредседателъ Ник. Чехларовъ, лозаръ, секретаръ Моско Ст. Беровъ, чиновникъ, домакинъ-библиотекаръ Надежда Караенева, домакиня, и съветници Стефанка Чеснева, уч. аптекарка, Йорданка Цанева, учителка, и Стефанка Топалова, домакиня.

— Клонътъ е уредилъ съвместно съ Лесковското женско дружество и мѣстния клонъ отъ Юношеския туристически съюзъ туристическа спалня отъ 15 легла въ Петропавловския манастиръ, която ще бжде на разположение на дружествени членове отъ всички клонове отъ 1 юли т. г.

† **Ангелина Д. Ганева** — На 25 май т. г. Станимашкиятъ клонъ *Безово* отъ Б. Т. Д. е загубилъ своята добра членка и ревностна туристка Ангелина Д. Ганева, 23 годишна, родомъ отъ гр. Варна. Миръ на праха ѝ!

Бележка на редакцията Книжка 8 отъ „Български туристъ“ ще излезе презъ м. Октомври.